

УДК: 657.1

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

кандидат економічних наук, старший викладач,

Волошина-Сідей В. В.,

студентка, Новак К. С.,

студента, Яковенко А. В.

Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського,
Україна, Миколаїв

З одного боку, загалом, процес глобалізації, особливо процес європейської інтеграції, є важливим фактором, який впливає на розвиток вимог системи бухгалтерського обліку щодо формування та надання інформації. З іншого боку, розвиток інформаційних технологій та сильна тенденція до соціальної комп'ютеризації (оцифрування) вимагають використання сучасних програмних засобів для відображення інформації в прийнятному електронному форматі через систему бухгалтерського обліку. Ця стаття зосереджується на характеристиках впливу глобалізації на розвиток світового бухгалтерського обліку та аналізує сучасний стан використання МСФЗ.

Ключові слова: глобалізація, міжнародні стандарти обліку, методологія бухгалтерського обліку, бухгалтерський облік, положення (стандарт) бухгалтерського обліку.

Victoria Voloshina-Sidey, PhD of Economic Sciences, Senior Lecturer; Kate Novak, Anastasia Yakovenko, The influence of globalization processes on the development of accounting in Ukraine I Mykolayiv National University named after V.O. Sukhomlinsky, Ukraine, Nikolaev

С одной стороны, в общем, процесс глобализации, особенно процесс европейской интеграции, является важным фактором, влияющим на развитие требований системы бухгалтерского учета по формированию и предоставлению информации. С другой стороны, развитие информационных технологий и сильная тенденция к социальной компьютеризации (оцифровки) требуют использования современных программных средств для отображения информации в приемлемом электронном формате через систему бухгалтерского учета. Эта статья сосредотачивается на характеристиках влияния глобализации на развитие мирового бухгалтерского учета и анализирует современное состояние использования МСФО, положение (стандарт) бухгалтерского учета.

Ключевые слова: глобализация, международные стандарты учета, методология бухгалтерского учета, бухгалтерский учет.

On the one hand, in general, the process of globalization, especially the process of European integration, is an important factor influencing the development of the requirements of the accounting system for the formation and provision of information. On the other hand, the development of information technology and the strong trend towards social computerization (digitization) require the use of modern software to display information in an acceptable electronic format through the accounting system. This article focuses on the characteristics of the impact of globalization on the development of global accounting and analyzes the current state of use of IFRS.

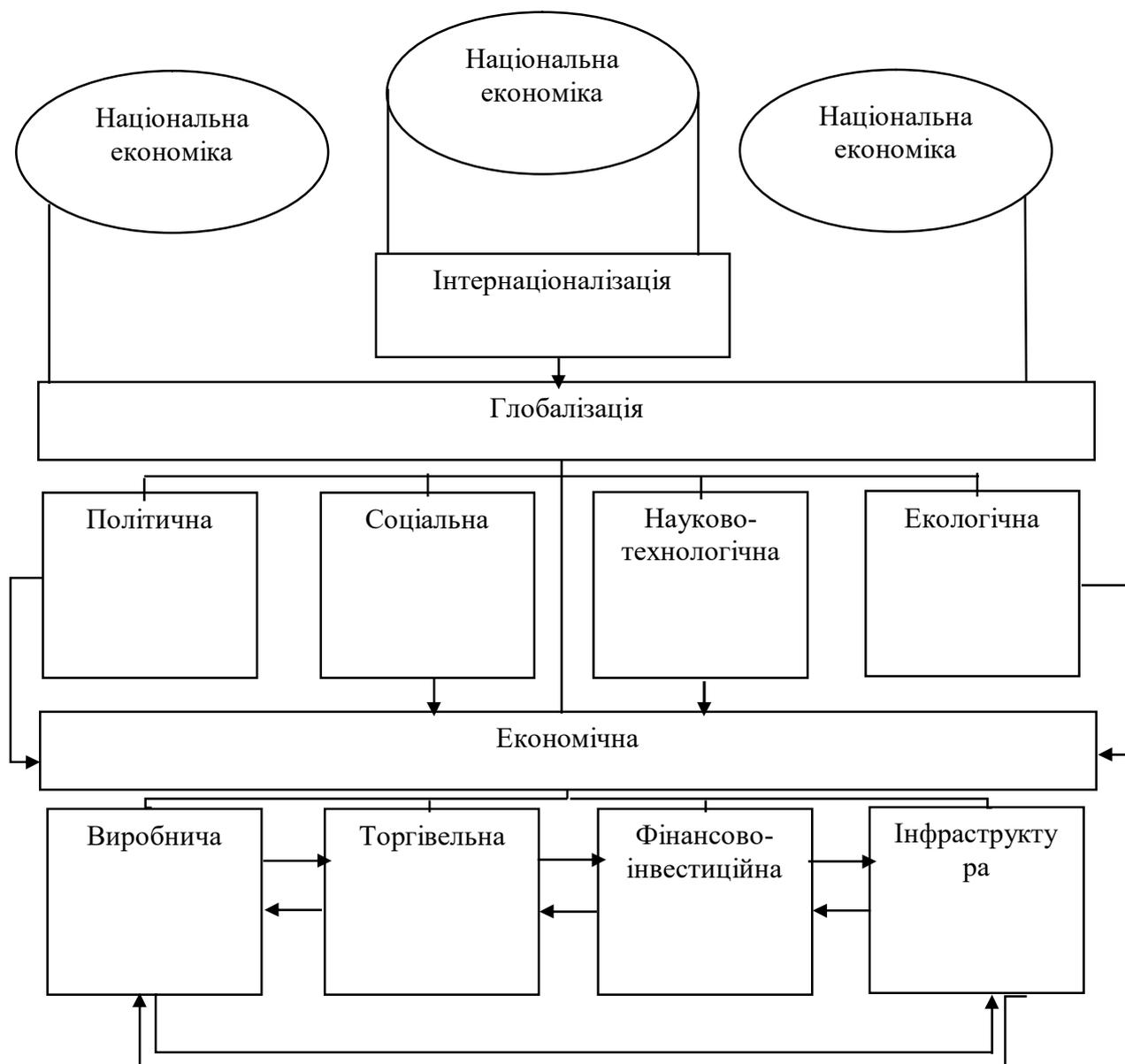
Key words: globalization, international accounting standards, accounting methodology, accounting, provisions (standard) of accounting.

Вступ. Економічна трансформація України, її формування та розвиток ринкових відносин супроводжуються реорганізацією економічних механізмів та управління на всіх рівнях. Хоча за час незалежності України в економічній галузі відбулися деякі зміни, чіткої системи управління економікою, включаючи бухгалтерський облік. Якщо бухгалтерське мислення та логіка в минулому контролювались системою командного управління, то тепер їх доведеться трансформувати у напрямок децентралізації управління та оновлення основ теорії та методології бухгалтерського обліку. Він фіксує інформацію про фінансово-господарську діяльність компанії на мікрорівні та використовує систему національних рахунків для агрегування даних на макрорівні. У наукових працях наступних вітчизняних вчених розглядається питання про особливості глобалізаційних процесів, що впливають на розвиток бухгалтерського обліку: Снігир Л.П. [4], Бутинець Ф.Ф. [2], Кірейцев Г.Г. [3], Щирба І. [5], Бессонова Г.П. [1].

По-перше, ми повинні розглянути, що таке "глобалізація". З точки зору економічної теорії, глобалізація - це категорія, яка відображає процес обміну товарами, послугами, капіталом та робочою силою, що виходить за межі національних кордонів. Це відображається в тому, що компанії розширили своє проникнення в зовнішню економіку за рахунок експорту та, в основному, за рахунок іноземних інвестицій у виробництво. Більш детально зі структурою глобалізаційного процесу можна ознайомитись на рисунку 1, що був побудований на основі використаних джерел [4].

За останні півстоліття розвиток економічних відносин знаходиться під впливом глобалізаційних процесів. Неминучий вплив глобалізації на економіку нашої країни найбільш відчутний на системі

бухгалтерського обліку як в теорії, так і в практичній діяльності в різних галузях економіки.

Рис. 1 Структура глобалізаційних процесів [4]

Завдяки глобалізаційним процесам відбувається розвиток та використання інформаційно-комп'ютерних технологій та їх інтернаціоналізація. Спостерігаються зростання валового потоку приватного капіталу, обсяги валових прямих іноземних інвестицій, збільшення частки прямих іноземних інвестицій у валовому

формуванні постійного капіталу, їх накопичення у ВВП, масштаби міжнародної торгівлі.

Сучасні глобалізаційні процеси в економіці надають нові можливості для України та її регіонів. Разом з тим, інтеграція України у світовий економічний простір може завдати суттєвих негативних соціально-економічних наслідків для тих регіонів, які не виробили власної стратегії конкурентоспроможності.

Цитуючи Бутинця Ф. Ф. «повна заміна українських правил обліку і звітності на МСФЗ є тупиковим шляхом розвитку, оскільки це означає ігнорування системи бухгалтерського обліку конкретної економічної ситуації, прикладного характеру цієї системи. В Україні на мій погляд, слід було обрати один з найбільш раціональних способів застосування МСФЗ – їх адаптація» [2, с. 301].

Висновки професора Кірейцева Г.Г. щодо впливу глобалізації на розвиток національної системи бухгалтерського обліку наступні, що «введення в Україні П(С)БО – це перший крок в напрямі ігнорування національних інтересів щодо задоволення внутрішньо системних інформаційних потреб менеджменту порівняно з потребами зовнішніх користувачів, а повне виконання вимог МСФЗ на користь задоволення інформаційних потреб глобального управління, буде останнім кроком в реалізації можливостей управляти розвитком обліку на національному рівні» [3, с. 69].

Бухгалтерський облік - це підсистема управління інформацією, що має широкий спектр можливостей для досягнення конкретних завдань, які ставлять перед собою користувачі бухгалтерської інформації з різними економічними та соціальними інтересами. Щоб ця інформаційна підсистема виконувала завдання, на які вона була покладена, вона повинна бути правильно організована з урахуванням факторів як зовнішнього, так і внутрішнього ділового середовища.

Наприкінці ХХ століття економіка України зазнала впливу новим потужним глобальним процесом, який отримав назву глобалізація. Йдеться про соціальний та економічний процес, в якому зникають географічні межі соціальної та економічної, а також культурних систем, і населення все більше усвідомлює зникнення цих кордонів. В останні роки ця концепція набула ще більшої популярності у зв'язку зі збільшенням взаємозалежності регіонів та розвитком науково-технічного прогресу.

Неоднозначні наслідки проведених реформ, що прямо чи опосередковано впливають на національну економіку, є причинами постійно зростаючих спроб переосмислити концептуальні рамки трансформації та розробити їх ефективний шлях у майбутнє. Оцінюючи вже досягнуті результати, а також задекларовані для досягнення в середньостроковій перспективі, слід зазначити, що надії на зменшення розриву між Україною та країнами ЄС через реформи ще не формують достатньої впевненості соціально-економічні або технологічні умови. Збереження тенденцій примітивізації виробництва та деінтелектуалізації праці позбавляє Україну перспективи перетворитися на прогресивну економічну державу, що буде забезпечувати достатньо високими споживчими стандартами для свого населення. Така конверсія передбачає розвиток, який поєднується зі зменшенням навантаження на природне середовище, з розширенням економіки до провідних ролей, у яких претендують людський капітал та інформаційні технології. Непідготовленість до такого розвитку соціально-економічної системи, яка склалася за останні роки, є одним з основних факторів потенційного успіху та провалу реформ.

Водночас питання економічної глобалізації набули надзвичайної актуальності для України, оскільки вітчизняні вчені розглядали зміну її

економічної системи, входження в перманентну кризу та відсутність стратегії її розвитку як свого роду панацеї для суттєвого поліпшення соціально-економічного становища України.

Для України питання перегляду основ функціонування бухгалтерського обліку має велике економічне та політичне значення, оскільки воно може:

- узгодити систему бухгалтерського обліку та фінансової інформації з трансформацією ринку в українській економіці;
- надати більш детальні пояснення фінансово-господарській діяльності національних компаній;
- надати всім зацікавленим користувачам повну та достовірну інформацію про реальне фінансове становище компанії;
- підвищити довіру іноземних партнерів до фінансової інформації вітчизняних компаній, що в свою чергу залучить необхідні кошти для економічного розвитку України;
- збільшити потік іноземних інвестицій в Україну через найбільш відповідне та прозоре інформаційне середовище для інвесторів;
- забезпечити інтеграцію на європейському та міжнародному ринках цінних паперів, встановити відкритість та прозорість українського ринку цінних паперів, закласти основи здорової конкуренції на цьому ринку та захистити права його учасників.

Україна проводить бухгалтерські реформи без достатньої теоретичної бази. Завдяки такому ставленню до національної бухгалтерії це може пояснити наявні труднощі в її реформуванні та розвитку. Тому необхідно оновити компоненти системи бухгалтерського обліку, які повинні враховувати адаптацію системи бухгалтерського обліку до рівня національного економічного розвитку та закону соціальної продуктивності. Ця ситуація вимагає перегляду

теоретичної та методологічної бази, а підтримкою перспектив розвитку бухгалтерського обліку у світовому інформаційному суспільстві є актуальність.

Висновки. Розвиток процесів глобалізації супроводжувався істотними перетвореннями відносин власності. В результаті змінилися підходи до аналізу діяльності, зокрема щодо використання ресурсів, розподілу та перерозподілу доходів. Одним із варіантів вирішення цієї проблеми є реалізація в методології бухгалтерського обліку принципу переважання речовини над формою, зокрема, з точки зору контролю за визнанням активів. Слід зазначити, що багато теорій, методів та організаційних питань вдосконалення бухгалтерського обліку у світовому інформаційному суспільстві залишаються невирішеними та суперечливими. Особливо серед національних економістів немає єдиної думки щодо таких аспектів:

- теорія та прогноз розвитку бухгалтерського обліку в умовах формування глобального інформаційного суспільства;
- принципи та методи бухгалтерського обліку у світовому інформаційному суспільстві;
- інституційна підтримка розвитку бухгалтерського обліку на міжнародному, регіональному та національному рівнях;
- вдосконалення засобів бухгалтерської наукової методології.

Важливим напрямком ведення бухгалтерського обліку на необхідному науковому, методологічному та організаційному рівні є посилення досліджень з питань контролю та впливу держави на регуляторний процес його розвитку. Вимоги до бухгалтерського обліку є основними заходами, і їх реалізація здійснюється шляхом бухгалтерських та аналітичних досліджень та об'єктивного відображення всіх підтверджених фактів в економічному житті. У

цьому випадку ми говоримо про контроль за дотриманням екологічних вимог, соціального середовища, вимог економічної системи та впливу законів про моніторинг на ефективність механізмів, що регулюють процес відтворення.

Література:

1. Бессонова Г.П. (2019). Вплив процесів глобалізації на розвиток бухгалтерського обліку в Україні. *Причорноморські економічні студії*, 48-3, 128-132.
2. Бутинець Ф.Ф. (2007). *Альфа і омега бухгалтерського обліку*. Житомир: ПП «РУТА».
3. Кірейцев Г.Г. (2008). *Глобалізація економіки та уніфікація методології бухгалтерського обліку*. Житомир: ЖГТУ.
4. Снігир Л.П. (2018). Проблеми та перспективи глобалізації економічних відносин. *Інфраструктура ринку*, 22, 33-36.
5. Щирба І. (2016). Вплив глобалізації на систему бухгалтерського обліку в Україні. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*, 4, 19-26.

References:

1. Bessonova G.P. (2019). Vpliv protsesiv globalizatsiyi na rozvitok buhgalterskogo obliku v ukrayini [The impact of globalization on the development of accounting in Ukraine]. *Prichornomorski ekonomichni studiyi* [Black Sea Economic Studies], no. 48-3, 128-132. [in Ukrainian]
2. Butinets F.F. (2007). *Alfa i omega buhgalterskogo obliku* [Alpha and omega accounting]. Zhitomir: PP «RUTA». [in Ukrainian]
3. Kireytsev G.G. (2008). *Globalizatsiya ekonomiki ta unifikatsiya metodologiyi buhgalterskogo obliku* [Globalization of the economy and unification of accounting methodology]. Zhitomir: ZhGTU. [in Ukrainian]
4. Snigir L.P. (2018). Problemi ta perspektivi globalizatsiyi ekonomichnih vidnosin [Problems and prospects of globalization of

economic relations]. *Infrastruktura rinku* [Market infrastructure], no. 22, 33-36. [in Ukrainian]

5. Schirba I. (2016). Vpliv globalizatsiyi na sistemu buhgalterskogo obliku v Ukrayini [The impact of globalization on the accounting system in Ukraine]. *Institut buhgalterskogo obliku, kontrol ta analiz v umovah globalizatsiyi* [Institute of Accounting, Control and Analysis in the context of globalization], no. 4, 19-26. [in Ukrainian]